

De stem van het volk

Het Haagse generieke beleid heeft meer reliëf en nuance nodig om aan te sluiten bij de regio specifieke werkelijkheid in het land. Dat blijkt uit veertien regionale dialoogsessies die Rabobank tussen december vorig jaar en maart dit jaar organiseerde. Het leidde tot het coöperatief convenant: een pleidooi voor een nieuwe beleidsagenda voor Nederland. Met meer aandacht voor de menselijke maat.

DOOR WILLEMIEN VELDMAN-MARSMAN

Ook in Nederland nemen de verschillen tussen steden, dorpen en regio's – tussen *have's* en *have-not's* – toe. Een van de oorzaken is het feit dat waardevolle voorzieningen verdwijnen en er voor mensen die vooruit willen op bepaalde plekken in het land nauwelijks kansen zijn. Wie in Heerlen of Musselkanaal wordt geboren heeft aanzienlijk minder kansen op de maatschappelijke ladder dan de mens wiens wieg toevallig in het 't Gooi of Amsterdam-Zuid staat. En ja, ook in Nederland leidt dit tot de opkomst van de tegenstem. De Engelse hoogleraar economische geografie aan de London School of Economics Andrés Rodríguez-Pose noemt het *the revenge of the places that don't matter*, de wraak van de plekken die er niet toe doen. "In regio's waar het economisch goed gaat vertellen de mensen die het aangaat een ander verhaal over wel-

vaart en ontwikkeling dan in regio's die economisch achterblijven", zegt Otto Raspe, onderzoeker bij RaboResearch. Welvaart heeft een geografische context, waardoor de opgaven om achterstanden in te lopen en potenties te benutten verschillen.

Kippenvel

Dat is precies de reden dat Rabobank in alle uithoeken van het land mensen heeft uitgenodigd mee te doen aan de regiodialogen. Lilian Damen-Evers, coöperatief directeur Rabobank Tilburg en omstreken en voorzitter van de Kring Midden-Brabant, beet het spits af en organiseerde de eerste regiodialoog. "Kippenvel. Meer dan driehonderd mensen achter het computerscherm die actief en betrokken op elkaars uitspraken en ideeën reageerden. De hoge acceptatiegraad en waardering voor al die verschillende ideeën die werden ingebracht. En wat mij echt heeft getroffen is dat de deelnemers ons vertel-

Otto Raspe,
onderzoeker bij
RaboResearch

den dat ze ons zien als verbinder en initiatiefnemer. Terwijl juist op die dag de financiële sector opnieuw negatief in het nieuws kwam. Dat deze mensen zoveel vertrouwen in ons stellen, daar ben ik hen diep dankbaar voor."

De manier waarop de dialogen werden gevoerd, appelleert aan de behoefte van mensen om gehoord, gezien en gewaardeerd te worden en invloed te kunnen uitoefenen, zegt initiatiefnemer Leendert Bikker, directeur Communicatie & Corpo-

rate Affairs. “Het is een geschenk dat we dit zo konden organiseren.” Zo, wil zeggen in strak geregisseerde bijeenkomsten waarbij – in het geval van Tilburg – dankzij de combinatie van technologische mogelijkheden en harde data van RaboResearch honderden mensen in grote vrijheid op elkaar konden reageren en elkaar konden aanvullen. “Dit contact en de manier waarop doet iets met mensen in deze tijd”, aldus Bikker. Hij is geraakt door het engagement van deelnemers. “Wat je ziet is dat mensen uit het gehele land en afkomstig uit alle geledingen van de maatschappij onverminderd betrokken zijn bij de vraagstukken in hun omgeving. Ook dat ze veel progressiever zijn dan Rabobank en scherp aan de wind varen. Dat is hoopgevend en mooi want zo kunnen we verder bouwen aan wat er al is.” Bovendien, “Rabobank is een onderdeel van het weefsel in de maatschappij. Gezien haar dominante positie kan ze zich niet permitteren om niks te doen.”

Bikker's idee om grote groepen mensen bijeen te brengen is eigenlijk, zoals hij zelf zegt, het pleidooi van een dromer. “Als wij getallen leidend laten zijn en alles standaardiseren, verschaalt wat wij willen. Nu waren we bezig met iets moois, daarvoor voelden we ons allemaal betrokken.” De grootste rijkdom van de dialoogsessies is volgens Bikker dat deelnemers geen mening hoefden te hebben maar konden denken over de vraagstukken die hen werden voorgelegd. Trage vragen dus, denken dat voor de taal uitgaat, en introspectie, “waardoor het schuurt en mensen gaan nadenken.”

De wraak van de plekken die er niet toe doen

Eigen omgeving

Volgens Bikker moeten we dan ook veel meer toe naar het besef dat uniformiteit op zich niet slecht is, maar dat dit ook kan uitmonden in een dictaat. Nu kiezen overheden en bedrijven vooral voor de one-size-fits-all oplossingen en aanpak, waarmee ze geen of onvoldoende recht doen aan wat voor mensen van waarde is. Doorwaans is dat veel meer dan economische voorspoed. Minstens zo belangrijk zijn gezondheid, sociale contacten, een fijne leefomgeving en veiligheid. RaboResearch ontwikkelde hiervoor, samen met de Universiteit Utrecht een alternatieve welvaartsmaat die onderzoekt wat mensen waardevol vinden. Raspe: “Door deze in te zetten, zien we veel scherper dat de opgaves en vraagstukken per regio verschillen.” Soms bijten ze elkaar. In een welvarende regio als Utrecht bijvoorbeeld, staan de ecologische natuurwaarden onder druk door economische groei, bedrijvigheid, verstedelijking en de aantrekkelijke woonomgeving. In andere, meer in de periferie gelegen regio's, zijn de problemen totaal anders. “Als er in Limburg of Groningen te weinig werk is, moeten we daar ter plekke iets doen”, zegt Raspe. “Je kunt niet van mensen verwachten of eisen dat ze verkassen naar het andere eind van het land voor werk om daar vervolgens geen huis te kunnen vinden.” Dat staat bovendien haaks op de brede welvaart waar Rabobank voor opteert. Een belangrijk deel van deze welvaart wordt namelijk gecreëerd door de omgeving waarin mensen wonen, de sociale verbanden die ze daar hebben, de voorzieningen die er zijn en de culturele eigenheid van die omgeving. Slechts 4% van de mensen is dan ook bereid een baan te zoeken buiten de regio die ze kennen en in een andere omgeving te gaan wonen met andere kenmerken en een andere cultuur. Alle anderen – 96% – kiezen liever voor een beperkter carrièreperspectief als ze maar in hun eigen omgeving kunnen blijven.

Het model van de brede welvaart slaat een brug tussen de harde getallen en wat

Lilian Damen-Evers,
coöperatief directeur Rabobank
Tilburg en omstreken en voorzitter
van de Kring Midden-Brabant

mensen van waarde vinden, door elf dimensies te laten meewegen. Banen en inkomen, maar ook gezondheid, werk, privébalans, sociale aspecten, veiligheid, wonen. Raspe: “Dan heb je het dus over werk, goede scholen voor je kinderen, de voorzieningen in je dorp.” Damen: “In dit onderzoek weerklinkt vooral de stem van de mensen die het direct aangaat.” Raspe: “Hierdoor is haarscherp zichtbaar dat economische groei en wat mensen van

Leendert Bikker,
directeur Communicatie
& Corporate Affairs

Investeringsagenda

“Wat deze dialogen bijzonder maakte”, zegt Damen, “is het brede perspectief waarin de vraagstukken werden besproken.” In plaats van alleen te kijken naar het tekort aan betaalbare woningen, werden ook de gevolgen daarvan voor het bedrijfsleven, het aantrekken van talentvolle

medewerkers, de leefbaarheid in de kernen meegenomen. Dat leverde in de regio Midden-Brabant acht opgaven op die hoog op de investeringsagenda van

Rabobank staan. De komende drie jaar investeert de bank 3 miljard euro in de regio. Damen: “Deze investeringen behoren tot onze core business. We hebben in ons commitment concreet vastgelegd wat we gaan doen op verschillende terreinen,

zoals schulden, wonen, verduurzaming, milieu, baan zekerheid, gezondheid, digitalisering. Zo hebben we bijvoorbeeld een programma waarin mkb'ers worden geholpen om de data van hun eigen bedrijf veel beter te benutten. Daarvoor is een vouchersysteem ontwikkeld.” Raspe: “We hebben een energieke samenleving nodig. Het coöperatief convenant laat zien dat die energie er is, dat Rabobank daarin een actieve rol wil spelen en dat we dat nooit alleen kunnen.”

Inmiddels zijn alle Rabobanken in het land een investeringsagenda aan het opstellen die past bij de vraagstukken in hun regio. De achterliggende gedachte is dat overheid, ondernemers en Rabobank samenwerken. In bepaalde regio's zullen start-ups een boost moeten krijgen, in ander regio's juist het verduurzamen van

Als het schuurt gaan mensen nadenken

woningen of de werkgelegenheid. Soms is het een combinatie van meerdere dingen tegelijkertijd. Het convenant biedt daarbij houvast en structuur. Damen: “Ik ben supergelukkig als we over twee jaar een aantal concrete stappen hebben gezet. Geen vaag verhaal, maar gewoon zichtbaar in de praktijk. Dat hier bijvoorbeeld twintig studenten zijn gebleven omdat ze hier een baan vonden. Dat duizend mkb'ers weten hoe ze hun data kunnen benutten. Dat tien bedrijvenparken zonnepanelen op het dak hebben. Dat medewerkers in de praktijk laten zien dat goede dingen doen en de core business prima samengaan. Deed Raiffeisen indertijd ook en dat was ook toen geen liefdadigheid, maar gewoon een kwestie van het bundelen van de krachten en gezond eigenbelang.” ←

Talkshow en Digizine

In een onderhoudende talkshow met prominenten uit politiek, bedrijfsleven en onderwijs laten de Rabobanken in de regio Midden-Brabant zien en horen wat ze gaan doen en hoe ze dat doen. Ook is een Digizine verschenen waarin precies te lezen is welke opgaven de bank zich stelt en waarom. En dan is er nog het coöperatief convenant. Daarin kun je lezen hoe het ervoor staat in jouw regio.

www.vimeo.com/557508585/428d71e5ff

<https://magazines.rabobank.nl/hartvanbrabant/opgavenmiddenbrabant/?itemId=64751>

www.hetcooperatiefconvenant.nl

